

ע"פ 3092/20 - נור נאצר נגד מדינת ישראל, פלונית

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 3092/20

לפני:
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט ע' גרוסקופף

המערער: נור נאצר

נגד

המשיבות:
1. מדינת ישראל
2. פלונית

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 1.3.2020 (כב' השופט א' רובין) ב-תפ"ח
62883-10-18

תאריך הישיבה: י"ח בחשוון התשפ"א (5.11.2020)

בשם המערער: עו"ד יוסי זילברברג
בשם המשיבה 1: עו"ד נורית הרצמן

פסק-דין

השופטת ע' ברון:

1. ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים ב-ת"פ 62883-10-18 (כבוד השופט א' רובין) מיום 1.3.2020, במסגרתו נדון המערער לעונש של 78 חודשי מאסר בפועל בניכוי תקופת מעצרו מאחורי סורג ובריה, מאסר על תנאי ותשלום פיצוי בסך 150,000 ש"ח לנפגעי העבירה. זאת לאחר שהורשע, על פי הודאתו במיוחס לו בכתב אישום מתוקן, בעבירות של הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), ופציעה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 334 בצירוף סעיף 335(א)(1) לחוק.

עמוד 1

2. על פי המתואר בכתב האישום המתוקן, ביום 8.10.2018 התפתחה קטטה בכביש בית לחם שבוואדי קדום בירושלים, בסמוך לבית בו מתגוררים בני משפחת נסאר. בקטטה השתתפו עשרות מבני משפחת נסאר מהצד האחד, ומשפחת עבאסי מהצד השני. הקטטה החלה לאחר שחלק מבני משפחת עבאסי הגיעו למקום ברכבם. המתקוטטים הגיעו מצוידים במוטות ברזל, באלות ובסכינים, והכו זה את זה באגרופים, בבעיטות ובאמצעות אלות ומוטות.

סמוך לתחילת הקטטה הגיע למקום המערער, כשברשותו סכין שבה הצטייד מבעוד מועד (להלן: הסכין). המערער ניגש אל סעיד נעמאן, בן למשפחת עבאסי (להלן: המתלונן), תקף אותו ודקר אותו דקירה אחת באמצעות הסכין באזור מותנו השמאלית. למתלונן נגרם פצע דקירה מדמם שהצריך קבלת טיפול רפואי בבית חולים.

בשלב כלשהו במהלך הקטטה, תקפו המערער ואחרים שזהותם לא התבררה למשיבה, בצוותא חדא, את עבד אלגוואדעבאסי, בן למשפחת עבאסי (להלן: המנוח) ודקרו אותו. כתוצאה מכך, הסכין ננעצה בירך של המנוח. המנוח החל להתרחק מהמערער, והמערער הלך אחריו ושלף את הסכין מירכו. כתוצאה ממעשיו של המערער והאחרים נגרם למנוח פצע דקירה בירך ימין שחדר אל תוך שריר, וכן פצע דקירה בירך שמאל שחדר דרך השרירים וכלי דם בינוניים. כתוצאה משליפת הסכין על ידי המערער, נגרם למנוח הלם תת-נפחי שהביא למותו.

בגין כל אלה, הואשם המערער בעבירות של הריגה לפי סעיף 298 לחוק, ופציעה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 334 בצירוף סעיף 335(א)(1) לחוק.

ההליך בבית המשפט המחוזי

3. המערער הודה במיוחס לו בכתב האישום המתוקן, והורשע כאמור על פי הודאתו בהכרעת דין מיום 27.6.2019. בהמשך לכך וטרם שנשמעו הטיעונים לעונש, הורה בית המשפט על עריכת תסקיר שירות מבחן בעניינו של המערער, וכן הורה על תסקיר נפגעי עבירה של משפחת המנוח.

בתסקיר מיום 24.9.2019 הדגיש שירות המבחן את גילו הצעיר של המערער, שהיה בן מעט למעלה מ-19 שנים בעת ביצוע העבירה. בנוסף, צוין בתסקיר שהמערער נעדר עבר פלילי וכי הוא הביע כאב וחרטה על מעשיו. לדבריו, לא הוא זה שדקר את המנוח, אך הוא זה שהוציא את הסכין מתוך מחשבה שבכך יסייע למנוח שזעק לעזרה. שירות המבחן התרשם בכנות החרטה שהביע המערער, וכי מעשהו נבע מחוסר בשלות ומדלות מחשבתית באשר למשמעות מעשיו, בשילוב עם תחושת המחויבות שהוא חש כלפי משפחתו המורחבת ורצון להוכיח את עצמו. עוד נכתב בתסקיר כי המערער גילה אמפתיה כלפי משפחותיהם של המנוח והמתלונן, ואמר כי הוא "מבקש בליבו סליחה מהמנוח, ממשפחתו ומאלוהים" מדי יום. שירות המבחן ציין כי בין המשפחות נערכה "עטווה", בגדרה שילמה משפחת המערער סכום כסף למשפחת המנוח ולמשפחת המתלונן, ומשפחת המערער אף עזבה את שכונת מגוריה (להלן: העטווה). לנוכח האמור המליץ שירות המבחן כי בקביעת אורך תקופת המאסר יתחשב בית המשפט בגילו הצעיר של המערער, בעברו הנקי, ובכך שנטל אחריות על מעשיו והביע אמפתיה כלפי המנוח ומשפחתו וכלפי המתלונן.

תסקיר נפגעי העבירה, שהוגש ביום 26.11.2019, נערך על יסוד שיחות עם שלושה מאחיו של המנוח. זאת לאחר שניסיונותיו של שירות המבחן להפגש עם אלמנת המנוח, אם שני ילדיו, לא צלחו. במצב דברים זה ציין שירות המבחן כי תמונת הנזק שהובאה בתסקיר היא חלקית בלבד. המנוח, בן 22 במותו, היה אב לתינוק, אשתו הייתה בהיריון בעת שנהרג ובנו השני נולד לאחר מותו. שירות המבחן התרשם מתמונת נזק חמורה וקשה הנובעת מהקושי של משפחת המנוח להכיל את סופיות מותו, וכוללת תחושות כאב, צער ומצוקה רבה - עד כדי פגיעה ממשית בתפקוד של חלק מבני המשפחה. התסקיר עמד על הקושי הפיזי, הרגשי והכלכלי שעמו מתמודדים בני משפחת המנוח, בין היתר על רקע הפער בין עילת הקטטה - סכסוך של מה בכך בין ילדי שתי המשפחות - לבין התוצאות הקשות שלה, ועל רקע התחושה שניתן היה להציל את חייו של המנוח חרף פגיעתו. מהתסקיר עלה כי משפחת המנוח תיארה קשר בין מות המנוח לבין הידרדרות במצבו הרפואי של אביו, שמת זמן קצר לאחר האירוע. בסיום התסקיר קבע שירות המבחן כי הפער בין הפתאומיות שבה מצא המנוח את מותו והאלימות הקשה שהובילה לכך, לבין אורח חייו השלו והאופטימי של המנוח - גרם למצוקה משמעותית במשפחתו. המשפחה הביעה חשש שהעונש שייגזר על המערער לא יבטא הכרה מספקת בכאבה. שירות המבחן המליץ לחייב את המערער בתשלום פיצוי משמעותי למשפחת המנוח.

4. ביום 1.3.2020 גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער. בגדרי גזר הדין עמד בית המשפט על החומרה הרבה שיש לייחס לתופעת האלימות בחברה בכלל, ולתופעת הסכינאות בפרט; וציין כי חומרה זו מכתובה מדיניות ענישה מחמירה, ובייחוד כאשר המערער פגע פגיעה קשה בערכים המוגנים של שלמות הגוף וקדושת החיים.

כן עמד בית המשפט על נסיבות ביצוע העבירה ובהן: העובדה שהמערער לא תכנן לבצע את העבירה, והקטטה החלה כאשר בני משפחת עבאסי, ובהם המנוח והמתלונן, הגיעו לקרבת בית משפחת המערער כשהם נושאים נשק קר ופניהם "לקרב"; העובדה שהמתלונן נטל חלק פעיל בקטטה, ואף הורשע בכך שדקר אדם אחר באותו אירוע ונדון ל-25 חודשי מאסר (ערעור על גזר דין זה נדחה לאחרונה ב-ע"פ 1005/20 (9.9.2020)). בית המשפט אף קיבל את עמדת המערער, שלפיה יש לצאת מנקודת הנחה שגם המנוח הגיע למקום האירוע יחד עם שאר בני משפחת עבאסי, אם כי לא הייתה אינדיקציה לכך שהוא היה מצויד בכלי נשק כלשהו או שהוא נטל חלק פעיל בקטטה. בית המשפט נתן דעתו לכך שדקירת המנוח יוחסה למערער כמבצע בצוותא והניח לטובת המערער כי לא הוא שדקר את המנוח, אך קבע כי אין בכך כדי להצדיק הקלה ניכרת בעונשו, וזאת בשל מעורבותו המשמעותית בקטטה. לחובת המערער הובא בחשבון שהוא לא נמנע מלהצטרף לקטטה ואף הביא עמו סכין, וכן הנזק שנגרם למשפחת המנוח כמתואר בתסקיר נפגעי העבירה.

גם הנסיבות החריגות שהביאו למותו של המנוח - שליפת הסכין מירכו על ידי המערער - מצאו את ביטוי בגזר הדין. בא כוח המערער טען שהריגה באמצעות שליפת הסכין חמורה פחות מהריגה של אדם באמצעות דקירתו, ואמורה להביא להקלה בעונש. בית המשפט לא שלל טענה זו לחלוטין, אך הגביל את כוחה. זאת משום שהמערער היה אחראי לא רק לשליפת הסכין, אלא גם לדקירת המנוח, ונקבע שהניסיון לבדל בין אירוע הדקירה לבין שליפת הסכין הוא מלאכותי. המערער אמנם טען כי שלף את הסכין כדי לסייע למנוח, אך טענה זו לא הוכחה.

בית המשפט התחשב לקולה בנסיבות שהביאו את המערער לבצע את העבירה - העובדה שאירוע הקטטה לא אירע ביוזמתו ושהשתתפו בו עשרות אנשים. במסגרת זו שקל בית המשפט גם את גילו הצעיר של המערער, שהיה בן מעט למעלה מ-19 בעת ביצוע העבירה ואת התרשמות שירות המבחן שלפיה ברקע למעשיו ניצבים "חוסר בשלות ודלות מחשבתית למשמעות מעשיו, לצד מחויבות שחש כלפי משפחתו המורחבת" וכי מדובר במערער "בעל דפוסי אישיות דלים ובלתי בשלים, בעל יכולות וכישורים דלים להתמודדות במצבי לחץ ומשבר". נקבע כי נתונים אלה מצדיקים

התחשבות בקביעת הרף התחתון של מתחם העונש ההולם. בית המשפט סקר שורה של פסקי דין שניתן להשליך מהם לענייננו, ולבסוף קבע מתחם ענישה הנע בין 6 לבין 13 שנות מאסר, לגבי שתי העבירות יחד.

5. אשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ציין בית המשפט כי שקל לזכות המערער את נטילת האחריות על ידו למעשיו וחרטתו הכנה; את הודאתו במיוחס לו שחסכה מזמנה של המשיבה ומזמנו של בית המשפט; ואת עברו הנקי. כן הזכיר בית המשפט את העטווה שנערכה בין המשפחות, ועם זאת צוין כי לא הובאו כל תימוכין לסכומי הכסף שנטען כי משפחת המערער שילמה במסגרתה. בסופו של יום, לאחר ששיקלל את כלל השיקולים הרלוונטיים ואיזן ביניהם, החליט בית המשפט למקם את עונשו של המערער בחלק התחתון של מתחם הענישה שקבע בענייננו, והשית עליו את העונשים הבאים: 78 חודשי מאסר בפועל בניכוי תקופת מעצרו מאחורי סורג ובריח; מאסר על תנאי למשך 6 חודשים; ופיצוי של 150,000 ש"ח למשפחתו של המנוח.

הליך הערעור

6. לקראת הדיון בערעור הגיש שירות המבחן תסקיר נוסף בענייננו של המערער. בתסקיר העדכני מיום 2.11.2020, נכתב כי המערער מקיים קשר עקבי עם גורמי הטיפול, משולב בקבוצה בנושא כישורי חיים, ומביע מוטיבציה להשתלב במחלקה לטיפול באלימות. לצד זאת צוין כי המערער היה מעורב באירוע משמעותי אלים באגף, שבמהלכו שפך שמן חם על אסיר אחר. בגין מעשה זה הושם בבידוד וקיבל קנס.

7. הערעור נסוב על חומרת העונש שהוטל על המערער, ומתמקד ברכיב המאסר בפועל וברכיב הפיצוי שנגזרו עליו. לגישת המערער, בית המשפט לא נתן משקל הולם לנסיבות המקילות בענייננו, ובכללן: גילו הצעיר, היותו נעדר עבר פלילי עובר לביצוע העבירות, הודאתו בביצוע העבירות בשלב מוקדם של ההליך, החרטה הכנה שהביע על מעשיו, וכן העטווה שנערכה בין משפחת המערער לבין משפחת המנוח.

עוד נטען בערעור כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שלא נתן משקל מספק לייחודיות נסיבות מותו של המנוח, ולעובדה כי הרשעת המערער בעבירת ההריגה נשענת על כך ששלף את הסכין מירכו של המנוח, ולא על כך שדקר אותו. זאת ועוד, נטען כי לא הייתה התחשבות מספקת בכך שההרשעה במעשה הדקירה של המנוח הייתה בביצוע בצוותא, וכי ייתכן ש"הדוקר האמיתי" מתהלך חופשי. המערער טען כי חסרה התייחסות גם לכך שהדקירה הייתה בפלג גופו התחתון של המנוח, וכן לכך שמחוללי האירוע שבמהלכו נעברה העבירה היו המנוח ומשפחתו. עוד הדגיש המערער כי במהלך האירוע דקר המתלונן את אחד מבני משפחתו של המערער. בנוסף נטען כי בית המשפט לא שקל כראוי את הפסיקה שהציג בפניו בא כוח המערער, שתמכה בהשתתפות עונש מאסר לתקופה קצרה יותר. המערער חזר ופירט בערעורו את נסיבות חייו, ובהן העובדה שנשר מהלימודים על מנת לצאת לעבוד ולתמוך במשפחתו. ביחס לאירוע האלים שאירע בין כותלי בית הסוהר, ציין בא כוח המערער כי אין להתייחס לדברים שנכתבו בתסקיר כפשוטם, וכי הסנקציות שהוטלו על המערער היו תוצאה של ענישה קולקטיבית.

8. המשיבה מצידה טענה כי דין הערעור להידחות. לדבריה, גזר הדין הביא בחשבון את כלל השיקולים שפירט המערער, ואף נוטה לקולה. לעמדתה, העונש שקיבל המערער הולם בעיקר לנוכח הצטיידותו בסכין, העובדה כי לא נמנע מלהצטרף לקטטה, וכן הפגיעה הקשה שנגרמה למשפחת המנוח כתוצאה מהאירוע.

9. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים שלפנינו, אלה שבכתב ואלה שבעל-פה, הגעתי לידי מסקנה כי דין הערעור להידחות. כידוע, לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בגזר הדין כפי שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים של סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הראויה או כאשר נפלה בגזר הדין טעות מהותית (ראו, מיני רבים, ע"פ 2564/19 אזברגה נ' מדינת ישראל, פסקה 10(18.7.2019); ע"פ 799/19 צ'קול נ' מדינת ישראל, פסקה 8(18.7.2019)). מקרה זה אינו נמנה עם אותם מקרים חריגים. העונש שהוטל על המערער הוא ראוי והולם ואין הצדקה להתערב בו.

10. כאמור, המערער הורשע על פי הודאתו בעבירות של הריגה ופגיעה בנסיבות מחמירות שנגרמו כתוצאה משימוש בסכין. בית משפט זה עמד בשורה ארוכה של פסקי דין על הצורך לעקור מן השורש את "תת-תרבות הסכין", הטומנת בחובה פוטנציאל לנזק רב ומצדיקה נקיטה באמצעי ענישה מחמירים (ראו: ע"פ 324/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11(8.5.2019); ע"פ 7682/18 עלקם נ' מדינת ישראל, פסקה 10(4.4.2019)) והדברים נכונים ביתר שאת מקום שבו הסיכון התממש במלוא חומרתו, כבענייננו. לא זו אף זו, מדובר בסכסוך של מה בכך בין משפחות שהוביל לתוצאה קשה. ולא אחת נאמר כי שומה על בית המשפט להעביר מסר חד וברור לגבי החומרה הרבה הנודעת לשימוש באלימות כאמצעי ל"פתרון" סכסוכים ממין זה (ראו, למשל: ע"פ 5617/15 מריסאת נ' מדינת ישראל, פסקה 15(27.7.2016)). ויפים לעניין זה דבריו של השופט א' שהסב-ע"פ 1146/14 אלטורי נ' מדינת ישראל, פסקה 44(6.10.2014):

"לא אחת נחשפים אנו לפעולות נקם ותגמול המתבצעות על רקע סכסוכים ומריבות בין משפחות יריבות, והתוצאות הן לעיתים הרות אסון. אינני סבור כי על בית המשפט לחקור ולדרוש בשאלה כיצד החל הסכסוך, מי פתח במסכת האלימות, ומי נקם או הגיב על מעשי יריביו. מתפקידו של בית המשפט להתייחס בחומרה גם לפעולות גמול בתגובה למעשים קודמים, ועל מנת לצמצם את מימדי התופעה, מן הראוי לנקוט ביד קשה כלפי כל החוטא במעשים מעין אלה, גם אם הוא או בני משפחתו היו קורבן להתנהגות דומה."

עיקר טענותיו של המערער מופנות כנגד המשקל המצומצם שניתן, לטענתו, לנסיבות ביצוע העבירה וכן לנסיבות חייו שאינן קשורות לביצוע העבירה. למקרא גזר דינו של בית המשפט המחוזי עולה כי הוא מבוסס ומנומק היטב, וניכר כי נלקחו בחשבון כלל השיקולים הרלוונטיים. בית המשפט המחוזי התחשב במפורש בכל אותן הנסיבות שהמערער טוען להן, ובכללן: העובדה כי משפחת המנוח והמתלונן היא שיזמה את האירוע, הרשתו בדקירת המנוח כמבצע בצוותא, נסיבות מותו הייחודיות של המנוח כתוצאה משליפת הסכין, הבעת החרטה על המעשים, גילו הצעיר של המערער ועברו הנקי. בית המשפט המחוזי שיקלל את הנסיבות הללו בעת קביעת העונש ההולם, וקבע כי יש למקם את עונש המאסר של המערער בחלק התחתון של מתחם הענישה שנקבע, וכך אכן עשה. כפי שציין בית המשפט המחוזי, מנעד הענישה בגין הרשעה בעבירות הריגה ופגיעה בנסיבות מחמירות הוא רחב, כל מקרה ונסיבותיו; וכפי שהוברר הנסיבות במקרה זה אינן מצדיקות התערבות בעונשו של המערער.

אשר לעטווה שנערכה בין המשפחות, ולטענת המערער שלפיה ראוי היה להפחית גם את הפיצוי הכספי שהוטל עליו בשל התשלום שהעבירה משפחתו במסגרת העטווה, סבורתי כי בדין ניתן משקל מוגבל לטענה זו. כך, כבר משום שלא הובאו לכך תימוכין. מכל מקום, בהינתן התוצאה הקטלנית של העבירה, והפגיעה הקשה בבני משפחתו של המנוח

שנושאים עמם את כאב האובדן שלא ניתן מנוח ונדרשים להתמודדות עם מעמסה רגשית ומצוקה כלכלית גם יחד, לא מצאתי להתערב בפיצוי שנפסק.

11. סוף דבר, אם תישמע דעתי נדחה את הערעור.

שופטת

השופט י' אלרון:

אני מסכים.

שופט

השופט ע' גרוסקופף:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת ע' ברון.

ניתן היום, ג' בכסלו התשפ"א (19.11.2020).

שופט

שופט

שופטת